

RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA || CAP. 10. ENCARA SÓN VIUS (III)

Leonardo Pérez Iserte és d'origen valencià però va emigrar de jove a Catalunya, junt amb la seva família. A L'Hospitalet arriba el 1934 i d'aquí marxaria cap al front.

El seu és un dels casos més colpidors amb què ens hem trobat. Malgrat els molts patiments a Mauthausen i Gusen, se'n va sortir. Viu a Tolosa, on ens ha rebut.

"El més horrible és que he vist morir molta gent"

--- Quan esclata la Guerra Civil, vostè surt al carrer de seguida...

--- Ooooh, vaig sortir a les barricades de seguida, corrent, i després vaig anar a Pedralbes. Més tard vaig sortir amb Durruti (es refereix a la columna anarquista Tierra y Libertad).

--- Vivia al carrer Llobregat, en plena Torrassa anarquista, oi?

--- Sí, però jo estava a la CNT perquè m'hi van obligar per poder estar a la fàbrica. Allà ens apuntaven a tots. Després sempre he estat a la CNT: a la guerra, ara i sempre, no he canviat.

--- Per què va anar com a voluntari a la guerra?

--- Vaig sortir perquè... perquè hi havia misèria! (silenci) Damià (el seu germà) sempre anava mirant si hi havia una molla de pa. El meu germà i jo treballàvem tots dos i guanyàvem poca cosa. Llavors va venir tot allò i ja empiat, en fi... em van enviar al front i després ens pagaven a l'exèrcit i jo li ho enviava a la mare.

--- Al front de Madrid va viure vostè de prop la mort ben crua d'una miliciana. Com va passar?

--- A Madrid ens van portar a l'hotel Oriente, per dormir. Com estava allò! Era una vida extraordinària, allò! Però de cop i volta, un dia mentre estàvem dormint, ens van cridar tot dient que arribaven els feixistes. I vam anar al front, a Talavera de la Reina. Era un front de quilòmetres amb tot de gent, un al costat de l'altre. Estàvem disparant i al meu costat hi havia aquesta miliciana que estava amb el seu company, i quan me'n vaig adonar, a ella li havien travessat el cap amb un tret i ell li seguia parlant sense adonar-se que ja havia caigut. Quan finalment ho va veure es va tornar com boig i no sé què va fer, on va marxar... però després va tornar tot ple de sang. Ja ens vam retirar i no el vaig veure més.

--- Després de la campanya d'Aragó i la batalla de l'Ebre va arribar l'exili...

--- Allà encara em vaig salvar per casualitat: una bala em va tocar al ga-

llet del fusell, va xiular i va topar contra una roca... Després vam passar a França, i ens ho van prendre tot. Queia la neu. Estava amb Vicent Ferreres, que també era de L'Hospitalet, i altres, i ens vam posar al terra, ens vam cobrir amb totes les mantes per dormir i quan ens vam despertar el dia següent estàvem tots coberts de neu! Llavors van venir els guardians senegalesos, que ens miraven de reüll... Ara no els fem cas, però llavors eren dolents, eh? Després ens van portar a Vernet d'Ariège, van fer un camp i allà vam passar una gana! Després vaig sortir amb la 65a Companyia de Treballadors Estrangers, vaig agafar la sarna, em van enviar a Septfonds, i d'allà a la companyia 103 amb la qual vam anar al nord per fer fortificacions, i va ser quan van arribar els alemanys, a Amiens. Allà una bomba va caure a l'església, que es va enderrocar com un castell de naips i al meu costat va ferir una jove i jo em vaig lliurar per casualitat. I ens van fer presoners.

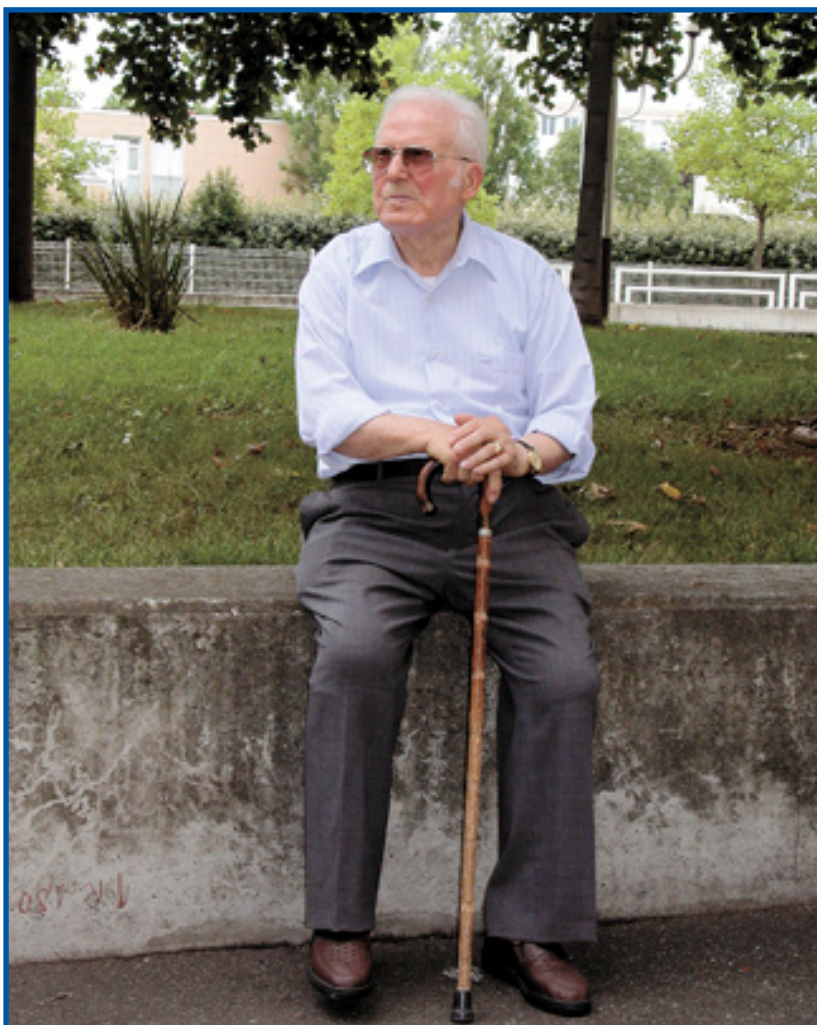
--- I va acabar a Mauthausen...

--- Quan vam veure allò, ens va caure l'ànima als peus. Ens ho van prendre tot, ens van fer despullar, ens van tallar els pels de tot arreu, i ja de nit ens van portar a una barraca a part. Al matí van entrar com bèsties... i vam sortir traient espurnes. Hi havia un invertit que feia d'interpret, que parlava espanyol, i ens va dir: *"por orden del alto mando os digo que aquí venis a trabajar hasta que la muerte os coja, aquí sólo se sale por el humo de las chimeneas"*.

--- El seu cas és molt esfereïdor, va rebre cops i va ser als destins més complicats allà dins...

--- Un dia van demanar sastres, allà, i jo que era a la pedrera em vaig presentar (sortís el que sortís). I sort que només era per cosir mantes. Llavors, cosint mantes vaig pensar que amb el fred que feia em podia fabricar una gorra amb el que sobrava, com els grans, què allà sempre portaven una gorra (vol dir

LEONARDO PÉREZ SUPERVIVENT DELS CAMPS, 92 ANYS

És un dels supervivents més grans que queden vius, i no deixa de sorprendre aquest fet pels molts patiments que li van infligir als camps de concentració

presoners amb privilegis com portar gorra, i que manaven la resta). Llavors quan em van portar de nou a la pedrera, jo anava amb la gorra i hi havia un *chicane* (vigilant) que em va dir que l'acompanyés. Vaig veure que em portava a la caseta de l'*obercau* i allà hi havia tres persones. Em van agafar i em van donar quinze bastonades cadascun. I en sortir, un d'ells, va agafar el pal d'un pic i em va colpejar al cap amb totes les seves forces. Jo pensava que ja s'havia acabat tot. Vaig fer un esforç terrible per arribar a la porta i sortir,

perquè vaig pensar que si queia allà no me'n sortia (perquè allà si et veïen que no podies treballar et mataven). Vaig marxar i vaig aconseguir caure una mica més enllà.

--- Això és només una mostra. Per què creu que es va salvar?

--- Em vaig salvar perquè... tenia sempre l'esperit de veure la meua família... i la meua promesa. Jo tenia la idea sempre de sortir-me'n i retrobar-m'hi. I van arribar els americans i no ens ho creïem. Hi va haver un americà que va saltar i va pujar a sobre d'una torre i va cridar que érem lliures. I no ens ho creïem, sospitàvem que quan traspasséssim les portes ens afusellarien. Al final ens vam decidir, vam poder agafar un fusell, en Ferreres i jo, i vam intentar trobar algun alemany, pel que ens havien fet, però tots havien ja escapat.

--- En sortir, però, va venir a França i s'hi va quedar aquí. Tornar a Espanya era impossible?

--- És clar, hi havia Franco! Una vegada vaig enviar la meua dona amb els meus fills a veure la meua germana a L'Hospitalet i tenia por que no l'agafessin a ella... I quan jo anava prop de la frontera tenia por de no entrar sense adonar-me'n...

--- Amb la perspectiva dels anys, què li sembla la seva vida?

--- No me'n penedeixo, però... Mai m'hauria imaginat aquella criminalitat. I després, el més horrible és que he vist morir molta gent, alguns els coneixia i altres no, però eren pobres persones com jo que havien donat el seu ideal per la llibertat i que queien com a mosques, esquelètics, i sempre a puntades de peu, cops de fuet... és imperdonable el que ens van fer! I crec que el Govern espanyol hauria de fer alguna cosa més, perquè al cap i a la fi el que nosaltres vam fer, va ser per Espanya... Vam perdre la guerra, però ara allà estan bé. No em queixo, però dic el que penso. # ENRIQUE GIL

W Més informació a l'especial que trobareu a www.canal-h.net